

REFERAT Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget 2022-2025 d. 25-05-2023

Mødedato Torsdag d. 25. maj 2023 kl. 16:30

Mødested Lokale 2608

Indholdsfortegnelse

Sundheds- og Rehabiliteringsudvalgets budgetopfølgning for 1. kvartal 2023, tillægsbevillinger.....	3
Budgetbidrag 2024-2027 for Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget.....	7
Retningen for arbejdet med sundhedspolitikken.....	11
Hjælp til rygeophør til borgere i plejeboliger og på Kildegården midlertidige pladser.....	14
Indberetning af huslejeændring for Gladsaxe Kommunes almene botilbud, ældre- og plejeboliger....	17
Utsigtede hændelser i Gladsaxe Kommune 2022.....	18
Brug af pyjamas i nattevagter på demensområdet.....	22
Brug af døgnrytmelys på demensområdet.....	25
Mundtlige meddelelser.....	28
Lukket:	29
Godkendelse.....	30

Punkt 1: Sundheds- og Rehabiliteringsudvalgets budgetopfølgning for 1. kvartal 2023, tillægsbevillinger

23-3-85.10.00-P07

Beslutning

Ad 1. at:

Tiltrådt.

Ad 2. og 3. at:

Anbefalet.

Kommende behandlingsforløb

Økonomiudvalget 13.06.2023

Byrådet 21.06.2023

Sagsfremstilling

Resumé

Sundheds- og Rehabiliteringsudvalgets budgetopfølgning for 1. kvartal 2023 omfatter udvalgets drifts- og anlægsudgifter og forelægges hermed til godkendelse. Budgetopfølgningen viser et samlet forventet mindreforbrug på 20,9 mio. kr. i forhold til korrigeret budget. Langt størstedelen af mindreforbruget vedrører "Tilbud til ældre". 9,2 mio. kr. af dette beløb er midler videreført fra 2022 til brug for inventar i det nye Sundheds- og Beskæftigelseshus, når det står klar, og midlerne forventes derfor også videreført til 2024. Derudover kan nævnes forventede mindreforbrug på plejeboliger, sundhed og træning og det tværkommunale AkutTeam på i alt 3,8 mio. kr. samt forventet mindreforbrug på bundne midler på 2,4 mio. kr.

Det indstilles i nærværende sag, at der gives en negativ tillægsbevilling på -2,056 mio. kr. i 2023 vedrørende efterregulering af demografi og køb/salg af pladser, samt at der tillægsbevilges 62.593 kr. fra Sundhed-og Rehabiliteringsudvalget til Psykiatri-og Handicapudvalget vedrørende opstart af hjemmeplejen Carlshuse.

Det anbefales på baggrund af budgetopfølgningen for 1. kvartal, at der ikke gøres yderligere på nuværende tidspunkt, men at der følges planmæssigt op på området i løbet af året.

Budgetopfølgningens indhold

Denne budgetopfølgning indeholder status på 1. kvartal samt forvaltningens prognose for det samlede forbrug i hele 2023 for både drift og anlæg.

- For driftsøkonomien skal kommunen overholde både den serviceramme, som er aftalt mellem KL og regeringen, og det korrigerede budget for driften, som er politisk besluttet i Gladsaxe.
- For anlægsøkonomien skal kommunen overholde det korrigerede budget for anlæg, som er politisk besluttet i Gladsaxe.

Servicerammen forventes overskredet

Serviceudgifterne er en andel af den samlede driftsøkonomi og vedrører udgifter til skole, dagtilbud, ældre, kollektiv trafik mv. Serviceudgifterne er omfattet af en ramme, der ikke må overskrides som følge af aftale mellem regeringen og KL. Overskridelsen af servicerammen kan medføre økonomiske sanktioner.

Tabel 1. Sundheds- og Rehabiliteringsudvalgets serviceramme

mio.kr.	Vedtaget budget 2023	Forventet forbrug 2023	Forventet mer-/mindreforbrug
Servicerammen = Tilbud til ældre	830,0	834,3	-4,2

Servicerammen på Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget består af "Tilbud til ældre" og udgør 830,0 mio. kr. Som det ses af tabel 1, forventes et samlet forbrug på 834,3 mio. kr., og det forventes dermed, at Servicerammen overskrides med 4,2 mio. kr. Forvaltningen arbejder på at nedbringe den forventede overskridelse.

Forventning om mindreforbrug ift. korrigeret budget på begge rammer

Tabel 2. Sundheds- og Rehabiliteringsudvalgets driftsramme

mio. kr.	Vedtaget budget 2023	Korrigeret budget 2023	Forventet forbrug 2023	Forventet mer-/mindreforbrug ift. Vedt. budget	Forventet mer-/mindreforbrug ift. Korr. budget
Tilbud til ældre	830,0	855,1	834,3	-4,2	20,9
Kommunal medfinansiering og ejendomsdrift	271,9	271,9	271,8	0,1	0,1
I alt	1.101,9	1.127,0	1.106,1	-4,2	20,9

Note: Afvigelse er angivet som mindreforbrug (+) og merforbrug (-)

Note: Totalerne stemmer ikke nødvendigvis, hvilket skyldes afrundinger

Det korrigerede budget er udtryk for vedtaget budget plus de tillægsbevillinger, der gives i løbet af året – eksempelvis videreførelserne fra sidste år. Der er videreført 21,4 mio. kr. fra 2022-2023.

Samlet forventer forvaltningen et forbrug i 2023 på 1.106,1 mio. kr. jf. tabel 2. Der forventes et samlet mindreforbrug i forhold til korrigeret budget, på i alt 20,9 mio. kr.

For rammen "Tilbud til ældre" forventes et samlet mindreforbrug i forhold til korrigeret budget på 20,9 mio. kr. Dette er sammensat af mindreforbrug og merforbrug på forskellige områder. Det største forventede mindreforbrug ligger på området "puljer og projekter." Omvendt forventes merforbrug på køb og salg af plejeboligpladser.

På rammen "Kommunal medfinansiering og ejendomsdrift", som er udenfor servicerammen, forventes et mindreforbrug på 0,1 mio. kr. Forventningen til den kommunale medfinansiering er baseret på udmeldte aconto-opkrævninger fra KL.

Mer- og mindreforbrug på rammerne og de underliggende områder vises mere detaljeret i Bilag 1. Nedenfor beskrives mer- og mindreforbrug i forhold til korrigeret budget nærmere.

Tilbud til ældre: Forventet mindreforbrug på 20,9 mio. kr.

For de decentrale enheder, dvs. plejeboliger, midlertidige pladser, hjemmepleje, sundhed og træning samt akutteamet forventes et samlet mindreforbrug på 3,8 mio. kr. Dette skyldes forventede mindreforbrug på plejeboliger, sundhed og træning samt akutteamet.

På området for hjælpemidler forventes budgetoverholdelse. Der forventes merforbrug på 0,4 mio. kr. vedrørende ombygning af hjælpemiddeldepotet, hvor udgiften forventes at blive 0,9 mio. kr., hvilket ikke dækkes fuldt ud af videreførelsen fra 2022 på 0,5 mio. kr. Merforbruget forventes imidlertid at blive dækket ved tilsvarende mindreforbrug på tekniske og kropsbårne hjælpemidler.

Der forventes et samlet mindreforbrug på 15,0 mio. kr. på bestillerområdet, dvs. visitation, køb og salg af plejeboligpladser mv. Heraf udgør mindreforbrug på puljer og projekter 14,6 mio. kr. 9,2 mio. kr. af dette beløb er midler videreført fra 2022 til brug for inventar i det nye Sundheds- og Beskæftigelseshus, når det står klar, og midlerne forventes derfor også videreført til 2024. 5,4 mio. kr. af dette beløb skyldes tilbageholdenhed for at bidrage til overholdelse af områdets samlede servicerramme. Der forventes desuden mindreforbrug på området for +65-årige på 0,8 mio. kr., på respiratorpatienter under hjemmeplejeområdet på 0,4 mio. kr. og på sundhedsområdet på 0,9 mio. kr. På området køb og salg af pladser forventes merforbrug på 1,7 mio. kr., idet der forventes merforbrug vedrørende køb af plejeboligpladser udenfor kommunen.

For fællesudgifter og -indtægter forventes et samlet mindreforbrug på 2,1 mio. kr. Dette mindreforbrug er sammensat af mindreforbrug på 1,8 mio. kr. vedrørende driftsramme og elever og merforbrug vedrørende IT og fagsystemet Nexus på 2,2 mio. kr. Desuden forventes mindreforbrug på i alt 2,4 mio. kr. på følgende to områder, der begge er bundne midler:

- Ombygninger vedrørende personcentreret omsorg, hvor der forventes at blive brugt 1,0 mio. kr. mindre end budgetteret. Restmidler vil blive brugt i 2024.
- Aktiviteter på Sundhed, hvor budgettet til sundhedsindsatser udmøntes over flere år. Mindreforbruget på 1,4 mio. kr. forventes videreført til 2024 bl.a. til brug for indsatser over 4 år for at kunne opfylde kommunestrategien om færre rygere i Gladsaxe.

Kommunal medfinansiering og ejendomsdrift- Tæt på samlet budgetoverholdelse

På rammen "kommunal medfinansiering og ejendomsdrift" forventes et samlet mindreforbrug på 0,1 mio. kr.

Afregning vedrørende den kommunale medfinansiering af regionale sundhedsindsatser sker også i 2023 via aconto afregning, mens en efterregulering finder sted det følgende år. På baggrund af reguleringen for 2022 samt de forventede aconto opkrævninger i 2023 forventes et mindreforbrug på 1,6 mio. kr.

På rammen ligger også ældreboliger, og her forventes et merforbrug vedrørende lejetab på ældreboliger på 1,6 mio. kr. i 2023 pga. tomgangsleje.

Anlægsudgifter – forventet mindreforbrug på 1,4 mio. kr.

De vedtagne anlægsprojekter i 2023 og tidsplanen blev forelagt Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget 24.11.2022, punkt 9. Opfølgning på anlægsudgifter for Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget efter første kvartal fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 3: Nettoanlægsudgifter 2023, mio. kr.

Korrigeret budget 2023	Forventet forbrug	Forventet Mer/mindreforbrug
5,4	4,0	1,4

Note: Merforbrug angives med minusfortegn

Forvaltningen forventer, at anlægsbudgettet overholdes med 1,4 mio. kr. Det forventede mindreforbrug skyldes primært, at anlægssagen "Renovering af Gedebukkehuset" afventer en verserende forsikringssag.

En oversigt over de enkelte anlægsprojekter med vedtaget budget, korrigeret budget, forbrug for 1. kvartal 2023 samt forventet forbrug hele 2023 fremgår af Bilag 2.

Tillægsbevillinger

Efterregulering demografi

Det indstilles i nærværende sag, at der gives en negativ tillægsbevilling på -2,056 mio. kr. i 2023 finansieret af Sundheds- og Rehabiliteringsudvalgets bestillerramme. Tillægsbevillingen er udtryk for en efterregulering af demografi og køb/salg af pladser, da der er færre ældre end forudsat i det vedtagne budget.

Når der tages højde for denne tillægsbevilling, udgør det reelle mindreforbrug på udvalget i forhold til korrigeret budget dermed 18,8 mio. kr. I forhold til servicerrammen er den reelle overskridelse 6,3 mio. kr.

Opstart af Hjemmeplejen Carlshuse

Fra 01.01.2023 blev der iværksat en styrket indsats for hjemmepleje til borgere med psykosociale vanskeligheder. Teamet er kommet godt fra land, men det er i forbindelse med opstartsfasen konstateret, at der udestår at blive overført driftsbudget til teamet, hvorfor forvaltningen anbefaler, at der tillægsbevilges 62.593 kr. fra Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget ramme "Tilbud til ældre" til Psykiatri- og Handicapudvalget ramme "Voksne med særlige behov".

Social- og Sundhedsforvaltningen indstiller,

1. at Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget godkender budgetopfølgningen for 1. kvartal,
2. at der på baggrund af en efterregulering af demografi og køb/salg af pladser gives en negativ tillægsbevilling på -2.056.000 kr. i 2023 finansieret af bestillerrammen på Sundheds- og Rehabiliteringsudvalgets område, og
3. at det over for Økonomiudvalget anbefales at tillægsbevilge 62.593 kr. fra Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget ramme "Tilbud til ældre" til Psykiatri- og Handicapudvalget ramme "Voksne med særlige behov".

Relateret behandling

Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget 24.11.2022, punkt 9

Bilag

Bilag 1: SRU 1. kvartal 2023 - Drift

Bilag 2: SRU 1. kvartal 2023 - Anlæg

Punkt 2: Budgetbidrag 2024-2027 for Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget

23-2-85.10.00-P07

Beslutning

Ad 1. at:

7 medlemmer i Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget (Kristine Henriksen, Signe Ejersbo (stedef.), Rikke Louise Schilling, Trine Græse, Rebecca Plomin, Lars Abel og Michael Dorph Jensen) stemte for.

Lone Yalcinkaya og Suleman Naim undlod at stemme.

Tiltrådt idet udvalget besluttede at indfase brugerbetalingen for senioridræt på alle hold med undtagelse af holdene stolegymnastik over 4 år begyndende 80 kr. i 2024, 160 kr. i 2025, 240 kr. i 2026 og 320 kr. i 2027. Det vil give et provenu på 0,09 kr. i 2024, 0,180 kr. i 2025, 0,270 kr. i 2026 og 0,336 kr. i 2027. Til finansiering af aktiviteterne inden for rammen anvendes puljemidler afsat til ensomhed med 0,246 kr. i 2024, 0,156 kr. i 2025, 0,066 kr. i 2026 og 0,0 kr. i 2027.

Ad 2. at:

Tiltrådt.

Ad 3. at:

Tiltrådt.

Sagsfremstilling

Resumé

Social- og Sundhedsforvaltningen forelægger budgetbidrag 2024-2027 for Sundheds- og Rehabiliteringsudvalgets område. Budgetbidraget er udarbejdet i overensstemmelse med budgetcirkulæret (Økonomiudvalget 11.04.2023, punkt 7).

Det betyder, at der er indarbejdet finansieringsforslag, som samlet svarer til 1 pct. af udvalgets serviceudgifter. Finansieringsforslagene fremgår af Bilag C "Beskrivelse af finansieringsforslag mht. indhold, målsætninger, personalemæssige konsekvenser og økonomi".

Forslagene på Bilag C indgår som en del af den samlede budgetproces, og vil eventuelt blive indarbejdet i Borgmesterens forslag til budget og dermed bidrage til at finansiere nye politiske initiativer eller omprioriteringer.

Materialet omfatter følgende bilag:

Bilag A: Overensstemmelse med driftsrammen

Bilag A1: Tekniske korrektioner

Bilag A2: Beskrivelse af forslag til ændringer i aktiviteterne inden for rammen

Bilag B: Ønsker til nye aktiviteter

Bilag B1: Beskrivelse af ønsker om nye driftsaktiviteter

Bilag C: Forslag til finansiering af ønsker

Bilag C1: Beskrivelse af forslag til finansiering af ønsker

Bilag E: Overensstemmelse med anlægsrammen

Bilag F: Bemærkninger til anlægsbudget

Bilag G: Ønsker til nye anlægsprojekter

Bilag G1: Beskrivelse af ønsker til nye anlægsprojekter

Bilag H: Takstbilag

Bilag I: Status på beslutningsnoter fra Budget 2024-2027

Bilag N: Forslag til nye budgetnoter

Beskrivelse af de enkelte bilag

Bilag A er en oversigt over de tekniske korrektioner.

Bilag A1 beskriver de tekniske korrektioner nærmere. Der er to tekniske korrektioner:

- Udmøntningen af puljen til fastholdelse og rekruttering på 3,3 mio. kr. i år 2024. som er indarbejdet i budget 2024-2027.
- På området "selvantaget hjemmehjælp for unge med svære handicap" er korrektionen 0,35 mio. kr. i 2024, og 0,41 mio. kr. i 2025 og frem og som kommer med som teknisk korrektion.

Bilag A2 beskriver forslag til ændringer i aktiviteterne inden for rammen.

I bilag A2 er der afsat finansiering til omprioritering på 2,3 mio. kr. fra 2024 og frem. Midlerne anvendes til følgende indsatser:

- Ensretning af normering ud fra plejeboligantal for sygeplejersker i plejeboliger i aften og weekendvagter. Dette med henblik på at undgå indlæggelser, som kunne være forebygget jf. aftale om akutplan for Sygehusvæsenet og Sundhedsaftalerne.
- Opnormering i Unikahuset på Rosenlund med personale der har erfaring indenfor psykiatriområdet. Dette med henblik på at imødekomme beboergruppens særlige behov for struktur og tryghed

Indsatserne finansieres af følgende forslag:

- Budget til Personcentreret omsorg nulstilles (1,23 mio. kr.)
- Øget egenbetaling for madserviceordning i plejebolig og eget hjem (0,75 mio. kr.)
- Ændring af brugerbetaling på Senioridræt (0,34 mio. kr.)

Bilag B indeholder ønsker til nye driftsaktiviteter. Der fremsættes imidlertid ingen ønsker om nye driftsaktiviteter.

Bilag B1 beskriver driftsønskerne i Bilag B nærmere.

Bilag C indeholder forslag om finansiering, som indgår i den videre budgetproces.

Der fremsættes fire finansieringsforslag, som samlet udgør 6 mio. kr. i 2024 og 6,5 mio. kr. årligt fra og med 2025. Forslagene indeholder følgende:

1. Ændring i hyppighed af rengøring i plejeboliger
2. Den tidligere Klippekortspulje til plejeboliger reduceres
3. Den tidligere Klippekortspulje for hjemmepleje udgår
4. Robotstøvsuger i borgerens hjem som standard

Bilag C1 beskriver forslag til finansiering nærmere.

Bilag D viser ændringer i de demografiske udgifter i forhold til de tidligere budgetterede udgifter. I årene 2024-2026 er der reduktioner på henholdsvis -2,7 mio. kr., -2,9 mio. kr. og -3,3 mio. kr., som skyldes, at den nyeste befolkningsprognose skønner færre ældre end prognosen fra året før.

For 2027 tilføres 5,9 mio. kr. Dette skyldes, at budget 2027 er en kopi af budget 2026 reguleret for den demografiske udvikling, der sker mellem de to år.

Bilag E viser tekniske korrektioner og allerede vedtagne anlægsprojekter. Puljen til myndighedskrav og funktionsændringer på 1,1 mio. kr. videreføres til Budget 2027 som tekniske korrektioner og anvendes blandt andet til mindre bygningsmæssige ændringer.

Bilag F beskriver anlægsprojekterne i Bilag E nærmere.

Bilag G indeholder forslag til nye anlægsønsker.

Bilag G1 beskriver anlægsønskerne i Bilag G nærmere.

Bilag H indeholder forslag til takster og gebyrer på Sundheds- og Rehabiliteringsudvalgets område, der skal være gældende i budgetperioden. Taksterne for 2024 og frem er blevet genberegnet således at de flugter med de faktiske udgifter eller leverandørernes gældende takster.

Der er to takster som afventer Sundheds- og Rehabiliteringsudvalgets afgørelse for de finansieringsforslag fremlagt i bilag A2:

- Taksterne for senioridræt afventer finansieringsforslag 5 i bilag A2
- Taksten for Madservice ordning i plejebolig og eget hjem afventer finansieringsforslag 4 i bilag A2

Bilag I indeholder en samlet status på beslutningsnoter, der blev vedtaget i Budget 2024-2027, og som afrapporteres til Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget. Der er givet status om Mændenes Mødested i Gdebukkemandens hus.

Bilag N indeholder forslag til nye budgetnoter.

Som følge af at beboer- og pårørenderådene på Egegården og Møllegården har ønsket nye busser foreslår forvaltningen, at der udarbejdes en beslutningsnote som undersøger brugen af busser på plejeboligområdet, mulighed for fælles busdrift på flere enheder, samt alternativer til køb af nye busser fx reklame finansieret.

Forelæggelse for MED-udvalg

Sundheds- og Rehabiliteringsafdelingens MED-udvalg behandler budgetbidraget 23.05.2023. Eventuelle bemærkninger forelægges mundtligt på mødet.

Ønsker til budget 2024-2027 fra råd og brugerbestyrelser under Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget

Der er kommet ønsker fra følgende:

Beboer- og pårørenderåd Møllegårdens plejeboliger har følgende ønske:

- Møllegårdens beboer- og pårørenderåd foreslår indkøbt en ny bus med bedre mulighed for at medbringe større og elektriske kørestole og mulighed for flere ture. Bussen estimeres at have en pris på 670.000 kr.

Beboer og pårørenderåd Egegårdens plejeboliger har følgende ønske:

- Egegårdens beboer- og pårørenderåd har et ønske om en ny bus parallelt med Møllegårdens ønske.

Ønskerne fra Møllegården og Egegårdens beboer- og pårørenderåd er ikke indarbejdet i budgetbidraget som budgetønske. Forvaltningen foreslår i stedet, at der udarbejdes en budgetnote, jf. beskrivelsen under bilag N.

Seniorrådet har følgende ønsker:

- Fællesområder til beboere i ældreboliger,
- Mulighed for, at beboere i ældreboliger knyttet til plejeboliger kan få adgang til plejeboligernes aktiviteter,
- Tryghedsboliger oprettes for borgere som føler sig usikre og ensomme, men som ikke kan visiteres til ældreboliger. Seniorrådet henviser til at det er sket i Københavns Kommune.
- Borgere som bor i ældreboliger har i dag mulighed for at benytte cafeområderne på Rosenlund, Egegården og Kildegården, der er udfordringer med at benytte samme areal på Møllegården da det er beboernes fællesareal/dagligstue. Forvaltningen vurderer på den baggrund at der ikke er behov for yderligere fællesområder.

Forvaltningen vurderer at det er muligt at skabe tryghed i borgeres egne hjem, for eksempel via indretning. Borgerne har samtidig mulighed for at fraflytte til anden bolig. Dette vil også imødekomme mange ældres ønske om at blive i eget hjem eller selv vælge ny boligform så længe som muligt.

Bakkegårdens beboer- og pårørenderåd har følgende ønsker:

- Beboer- og pårørenderådet ønsker at kommunen påvirker Vejdirektoratets miljøkonsekvensvurdering, så udvidelsen af Hillerød motorvejen giver penge til en støjvold, der kan skærme Bakkegården.
- Derudover ønskes indkøbt et handicapvenligt sommerhus med lift mv. til beboer-ferier, gerne i samarbejde med andre kommuner.

Ønsket om støjvolden skal ses som et samlet ønske for blandt andre Bakkegården og Ringbo, og er derfor ikke indenfor udvalgets regi.

Forvaltningen vurderer ikke at der på nuværende tidspunkt er mulighed for at imødekomme ønsket om et sommerhus.

Social- og Sundhedsforvaltningen indstiller,

1. at forslag i Bilag A2 om at udgifter for i alt 2,3 mio. kr. i perioden 2024 og frem finansieres af tilsvarende mindreudgifter godkendes,
2. at de opdaterede takster i bilag H godkendes, og
3. at Sundheds- og Rehabiliteringsudvalgets budgetbidrag 2024-2027 indgår i den videre budgetproces.

Relateret behandling

Økonomiudvalget 11.04.2023, punkt 7

Bilag

Bilag 1: SRU Budgetbidrag 2024-27

Bilag 2: budgetønsker Møllegården plejeboliger

Bilag 3: budgetønsker Egegården plejeboliger

Bilag 4: budgetønsker Seniorrådet

Bilag 5: budgetønsker Bakkegården demensboliger

Bilag 6: Seniorrådets høringssvar til budgetbidrag 2024-2027 - SRU

Punkt 3: Retningen for arbejdet med sundhedspolitikken

23-1-29.00.00-A00

Beslutning

Tiltrådt.

Sagsfremstilling

Resumé

Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget skal i denne sag godkende det fortsatte arbejde med forebyggelse af rygning og mental mistrivsel. Desuden indeholder sagen en indledende status på arbejdet med sundhed i de øvrige fagforvaltninger.

Nationale undersøgelser viser et fald i antallet af voksne rygere, hvorimod der er en stigende andel af børn og unge, der både ryger og benytter røgfri nikotinprodukter, der kan have konsekvenser for deres mentale sundhed. Derfor anbefaler Social- og Sundhedsforvaltningen at fortsætte arbejdet med Sammen om Røgfrit Gladsaxe med særligt fokus på at forebygge rygning og nikotinforgbrug samt mental mistrivsel hos børn og unge.

Baggrunden for det videre arbejde med sundhedspolitikken

Byrådet besluttede 26.10.2022, punkt 2, at der ikke længere udarbejdes handleplaner under sundhedspolitikken. Der er nu fokus på, at alle forvaltninger skal arbejde med sundhedsfremme og forebyggelse i kernerdriften og dermed bidrage til at reducere ulighed i sundhed. Derfor skal de øvrige politiske udvalg give en status hver andet år til Social- og Rehabiliteringsudvalget med beskrivelse af, hvordan de har integreret sundhedsfremme og forebyggelse i deres kerneopgave.

Statens Institut for Folkesundhed har lavet en god inspirationsfilm på 2 ½ minut. Filmen beskriver, hvilke områder kommunen bør skrue på for at reducere ulighed i sundhed. Filmen er vedlagt som Bilag 1.

Nationale retningslinjer for sundhedsområdet

Kommunen har jf. sundhedsloven ansvaret for sundhedsfremme og forebyggelse. For at kunne leve op til sundhedsloven og målet om at reducere ulighed i sundhed bygger Gladsaxe Kommune på viden fra Sundhedsprofilen, Sundhedsstyrelsen, KL, Danske Regioner og Statens institut for Folkesundhed.

I Sundhedsklynge Midt er der bl.a. fokus på at udvikle og fremme unges mentale sundhed og trivsel i samarbejde mellem kommune, hospitaler og praktiserende læger. Om et år præsenteres sundhedskommissionens modeller for den fremtidige organisering af sundhedsvæsenet.

Der er således forskellige tiltag på nationalt niveau, der fokuserer på sundhedsfremme og forebyggelse målrettet borgere.

Derfor arbejder Gladsaxe Kommune mere proaktiv med sundhedsfremme og forebyggelse. For at udvikle sundhedstilbud til socialt dårligt stillede borgere med dårlig mental trivsel, forebygge start af rygning og nikotin samt tilbyde hjælp til borgere, der er blevet afhængige.

Nye måder at arbejde med sundhed på med inspiration fra FN' Verdensmål og WHO

Den nye måde til at virkeliggøre sundhedspolitikken i alle forvaltninger er inspireret af FN' Verdensmål og WHO' Healthy Cities Network.

WHO arbejder med sundhed og trivsel i samspil med udvikling af byer, sociale forhold og mennesker samt bæredygtighed og økonomisk styring. WHO-modellen angiver således forskellige veje til sundhed og trivsel som Gladsaxe Kommune bl.a. løfter på tværs af forvaltninger gennem FN' Verdensmål i Gladsaxe Strategiens målsætninger og sundhedspolitikken.

Sundhed bliver løftet på tværs af forvaltninger

Børne- og Kulturforvaltningen arbejder for eksempel med trivsel, deltagelse, udvikling og dannelse samt læring i børne- og ungeinstitutioner og i kultur- og fritidstilbud. Temaer der samler løfter og har en positiv indflydelse på børn og unges sundhed og trivsel. Ligeledes medvirker forskellige kultur og fritidstilbud til forebyggelse og sundhedsfremme og har effekt på voksne borgernes trivsel.

Eksempelvis har Børne- og Kulturforvaltningen et samarbejde med Headspace (frivillig organisation) om unges mentale sundhed, der er et anonymt og gratis rådgivningstilbud til de unge.

I By og Miljøforvaltningen er vejene til sundhed og trivsel blandt andet gennem klimaplanen 2020, grøn omstilling og arkitektur samt erhvervsfremme. Det er områder, der har en positiv virkning på omgivelserne, som samtidig giver en merværdi for borgernes sundhed, fx når cykelstier og byrum udvikles og der bliver arbejdet med at reducere madspild.

I Social balance er der særligt fokus på, at den lokale kommunale kernerdrift i boligområderne i samarbejde med boligorganisationer og lokale foreninger bidrager til at løfte sundhed og trivsel hos beboerne. Eksempelvis har boligorganisationerne i Høje Gladsaxe et tæt samarbejde med Bibliotek+ og Forebyggelsescentret for at målrette tilbud til beboere i området.

I Social- og Sundhedsforvaltningen er den primære opgave at arbejde med sundhedsfremme og forebyggelse. Der arbejdes blandt andet med et øget fokus på at forebygge rygning og nikotinforbrug. Forebyggelsescentret arbejder med at fremme mental sundhed hos unge med forskellige kurser til unge, fx Lær at tackle, Åben og rolig samt Smart recovery (stress tilbud).

I Psykiatri-og Handicap samt i Beskæftigelse-og Socialområdet, er der fokus på uddannelse, beskæftigelse, fysisk og mentalt sundhed samt forebyggelse af brugen af rusmidler. Indsatser i de to afdelinger har en positiv indflydelse på borgernes trivsel og sundhed.

Sammen om Røgfrit Gladsaxe

Tobak er fortsat den største risikofaktor for kronisk sygdom, tab af leveår og med stor ulighed i sundhed.

Antallet af rygere Gladsaxe er ifølge Sundhedsprofilen fra 2021 faldet fra 16 pct. til 13 pct. Desværre viser den seneste offentliggørelse fra Statens institut for Folkesundhed og Kræftens Bekæmpelse, at der er en stigning blandt unges rygning og deres brug af røgfrie tobaks- og nikotinprodukter. Af de 15-29-årige er der daglig 12,9 pct., der bruger røgfrie nikotinprodukter og blandt de 15-17-årige er det 12 pct., der bruger røgfrie nikotinprodukter.

Gladsaxe følger op på de voksne og unges nikotin og rygevaner med tal fra Kræftens Bekæmpelse og Danskernes rygevaner fra Sundhedsstyrelsen samt tallene fra Sundhedsprofilen.

Gladsaxe Kommune er med i det nationale Partnerskab Røgfri Fremtid. Røgfri Fremtid arbejder for, at ingen børn og unge ryger i 2030 og at kun 5 pct. af de voksne ryger, hvilket ligeledes er pejlemærker for Sammen om Røgfrit Gladsaxe.

Sammen om Røgfrit Gladsaxe er forankret i Social- og Sundhedsforvaltningen og samarbejder på tværs af forvaltninger om to spor:

1. Forebyggelse af rygestart og brug af nikotinprodukter blandt børn og unge

Det handler fortsat om røgfri udearealer, røgfrie foreninger, røgfrie ungdomsuddannelser, røgfri stoppesteder på letbanen, røgfrie legepladser i boligforeninger og alle steder hvor børn og unge færdes.

2. Hjælp til at stoppe med rygning og brug af nikotin

Stigende social ulighed har fortsat stor betydning i forhold til rygning. Derfor samarbejder vi på tværs af kommunen med at indgå i partnerskaber fx med erhvervslivet og boligforeninger om at tilbyde rygestopkurser. Forebyggelsescentret har en central rolle med at udvikle og rekruttere til og afholde fleksible rygestop kurser, med et særligt fokus på fx at forebygge mental mistrivsel hos psykisk sårbare, socialt udsatte borgere og unge på ungdomsuddannelser.

Særligt fokus på børn og unge

Gladsaxe Kommune arbejder med at forebygge og at tilbyde hjælp til unge, der er blevet afhængige af nikotin og rygning. Det gør vi med baggrund i, at udbuddet af produkter, som indeholder tobak eller røgfri nikotin er steget markant gennem de senere år. Og mange af disse produkter, hvoraf flere er ulovlige, appellerer direkte til børn og unge. Samtidig er der en stigning af unge, der bruger flere typer af tobaks- og nikotinholdige produkter samtidig.

Vidensråd for Forebyggelse har i rapporten fra 2022 dokumenteret, at nikotinprodukterne skader unges hjerne og de unge har stor risiko for at få kognitive udfordringer, som angst og mental mistrivsel. Derfor er det vigtigt at arbejde videre med et særligt fokus på at undgå, at de unge begynder at ryge eller at bruge røgfrie nikotinprodukter.

Social- og Sundhedsforvaltningen indstiller,

1. at Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget godkender, at Social- og Sundhedsforvaltningen forsætter arbejdet med Sammen om Røgfrit Gladsaxe med særligt fokus på at forebygge rygning og nikotinforbrug samt mental mistrivsel hos børn og unge.

Relateret behandling

Byrådet 26.10.2022, punkt 6

Byrådet 26.10.2022, punkt 6

Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget 24.10.2023, punkt 5

Bilag

Bilag 1: Kort film om sundhedsfremme og forebyggelse

Punkt 4: Hjælp til rygeophør til borgere i plejeboliger og på Kildegården midlertidige pladser

23-5-29.09.00-G01

Adresse

Rosenlund: Mørkhøjvej 336, 2860 Søborg

Bakkegården: Taxvej 18, 2880 Bagsværd

Møllegården: Bagsværd Møllevej 9, 2800 Kongens Lyngby

Egegården: Klausdalsbrovej 213, 2860 Søborg

Hareskovbo: Skovalleen 8, 2880 Bagsværd

Kildegården Midlertidige Pladser: Kildebakkegårds Alle 1652860 Søborg

Beslutning

Tiltrådt.

Sagsfremstilling

Resumé

Hareskovbo har et ønske om at blive røgfri plejeboliger. Samtidig er det forventeligt, at flere borgere i fremtiden, ønsker at bo og leve i røgfrie omgivelser. Bliver Hareskovbo imidlertid røgfrit, mister borgere, der på grund af rygeforbud takker nej til en plejebolig, ventelistegarantien. For at mindske passiv rygning indstiller Social- og Sundhedsforvaltningen, at der igangsættes en indsats med hjælp til rygestop i plejeboligerne og på Kildegården midlertidige pladser, som kan få en positiv effekt for alle beboerne i stedet for blot at samle borgerne der ryger på nogle plejecentre. Det forslås, at der følges op på indsatsen i maj 2024.

Baggrund

Forvaltningen har modtaget en henvendelse fra Hareskovbo, hvor det forslås, at Hareskovbo plejeboliger bliver røgfri (Bilag 1). Samtidig er der generelt flere borgere med et ønske om røgfrie boliger, antallet af rygere er faldende, og der er færre rygere, der ryger indendørs. I følge lov om røgfrie miljøer på plejehjem, døgninstitutioner og botilbud kan beboeren selv beslutte, om der må ryges i deres bolig.

Antal rygere i plejeboligerne

Sundhedsprofilen fra 2021 viser, at antallet af alle rygere i Gladsaxe Kommune er faldet fra 16 pct. til 13 pct. siden 2017. Blandt borgere over 80 år ryger 9 pct. af mændene og 7 pct. af kvinderne, heraf er 2 pct. storrygere. En rundspørge til plejeboligerne i Gladsaxe Kommune viser, at antallet af rygere i plejeboligerne i Gladsaxe i snit udgør 9 pct. af beboerne. Rygning er desuden den tredje vigtigste risikofaktor for at udvikle eller forværre demens.

Gener ved rygning i den enkelte plejebolig

Når der bliver røget i enkelte beboeres bolig, spreder røgen sig til gangene og de øvrige boliger, og andre beboere og plejepersonalet udsættes herved for lugt og luftgener ved tobaksrøg.

Mere end 80 % af stofferne i tobaksrøgen sidder enten sammen som partikler eller optræder som gasser, både røg og partikler er sygdomsfremkaldende.

Svækkede og borgere med demens har især svært ved at forstå eller overholde rygereglene, og der er en høj risiko for dødsbrande, når borgere med demens ryger.

Konsekvenser ved at indføre rygeforbud på Hareskovbo

Gladsaxe Kommune er underlagt en plejeboliggaranti. Det betyder, at borgere der søger bredt på en plejebolig, skal tilbydes en bolig inden for 2 måneder fra den dato, de er godkendt. En borger, der ønsker at bo i en specifik plejeboligenhed, er ikke omfattet af plejeboliggarantien, og må derfor påregne længere ventetid. Det samme vil gøre sig gældende, hvis en borger fravælger Hareskovbo på grund af rygeforbud. Hvis rygere ikke kan flytte ind på Hareskovbo, vil det betyde, at de øvrige plejeboliger skal modtage flere borgere som rygere.

Forslag om rygestoptilbud i plejeboligerne og Kildegården midlertidige pladser

Med udgangspunkt i Sundhedspolitikken bliver der forsat arbejdet henimod et Røgfrit Gladsaxe herunder udvikling af fleksible rygestoptilbud for forskellige borgere. Det er aldrig for sent at stoppe med at ryge, og ældre borgere bør derfor også have tilbuddet om rygestop. Den ældste borger, der med succes har deltaget på rygestop i Gladsaxe, var 84 år.

I stedet for at indføre røgfri plejebolig på Hareskovbo eller andre plejeboliger, foreslår forvaltningen at igangsætte en indsats, hvor borgere på Kildegården midlertidige pladser og beboerne i plejeboligerne får tilbud om hjælp til rygestop. Herved afdækkes det, hvorvidt rygestopkurser kan minimere rygning i plejeboligerne. I dag må borgere på Kildegården midlertidige pladser ikke ryge inde, de skal ud på grunden.

Gevinster og opmærksomhedspunkter ved rygestop

Der er en lang række gevinster forbundet med rygestop. Borgere, der stopper med at ryge, opnår både fysiske, sociale og økonomiske fordele. Rygestop hos borgere med demens og svækkede borgere minimerer brandfare, og risiko for dødsbrande. Fysisk vil borgeren fx opleve bedre blodcirkulation, bedre vejrtrækning, forbedring af diabetes og andre kroniske sygdomme, øget smagssans, nogle former for medicin - som fx antidepressiv og blodtryksnedsættende medicin - kan reduceres. Økonomisk, vil borgere der fx ryger 10 cigaretter daglig, opnå en besparelse på 11.000 kr. årligt. Der vil ikke være udgifter til fx rygeforklæde, rygeunderlag eller sanering af rygerboligen ved fraflytning. Socialt, vil beboerne ikke lugte af røg, ikke være begrænset af egen rygning, hverken som besøgende, og når de modtager besøg.

Det er imidlertid et opmærksomhedspunkt, at borgere, der er kognitivt udfordrede, kan være ekstra udfordret i at stoppe med at ryge. Både fordi det kan være svært for denne gruppe af borgere at forstå anbefalingerne i rygestopvejledningen, og i nogle tilfælde kan det endda være svært at huske, at man er i gang med et rygestop. Kognitivt udfordrede borgere kan desuden opleve problemer med at udtrykke ubehag og abstinens i forhold til et rygestop.

Videre proces

Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget forelægges forvaltningens erfaringer med rygestopindsatsen på Kildegården midlertidige pladser og plejeboligområdet i maj 2024. En stor andel af borgerne på især plejeboligområdet har kognitivt udfordringer, der i nogle tilfælde vil stå i vejen for et succesfuldt rygestopforløb. Derfor skal erfaringsopsamlingen blandt andet give et billede af, hvilken effekt rygestopkurserne har i forhold til arbejdet med netop denne målgruppe.

Økonomi

Forslaget har ingen økonomiske konsekvenser. Uddannelse af rygestoprådgivere og nikotinsubstitution til beboerne afholdes inden for forvaltningens økonomiske ramme.

Social- og Sundhedsforvaltningen indstiller,

1. at ansøgning fra Hareskovbo om røgfri plejeboliger boliger ikke imødekommes,

2. at der igangsættes en indsats med hjælp til rygestop i plejeboligerne og på Kildegården, og
3. at der i maj 2024 forelægges erfaringer fra rygestopindsatsen.

Bilag

Bilag 1: RøgfritHareskovbo

Punkt 5: Indberetning af huslejeændring for Gladsaxe Kommunes almene botilbud, ældre- og plejeboliger

23-1-03.00.00-A26

Beslutning

Sagen blev forelagt til orientering.

Sagsfremstilling

Resumé

Forvaltningen orienterer om, at huslejeændringer i Gladsaxe Kommunes almene botilbud og ældre- og plejeboliger ikke længere indberettes automatisk. Beboere i kommunens botilbud, ældre- og plejeboliger, der modtager boligstøtte, skal fra 2023 selv indberette huslejeændringer til Udbetaling Danmark.

Indberetning af huslejeændring

Typisk reguleres huslejen i Gladsaxe Kommunes almene botilbud, pleje- og ældreboliger ved årsskifte. Ændringer i huslejen har betydning for boligstøtten. Udbetaling Danmark udbetaler boligstøtten, og skal derfor have besked om ændringen.

Det er den enkelte boligstøttemodtagers eget ansvar at sikre, at boligstøtten er korrekt. Men for at hjælpe beboerne har Gladsaxe Kommunes eksterne boligadministrator, KAB, hidtil indberettet huslejeændringer til Udbetaling Danmark. Dette på vegne af beboerne. Denne indberetning er også foretaget i forbindelse med lejeændringer pr. 01.01.2023.

Med henvisning til blandt andet persondataforordningen har Udbetaling Danmark nu oplyst, at de ikke på KABs foranledning kan sikre registrering af den enkelte beboers lejeændring. Hvis en beboer modtager boligstøtte, er beboeren derfor nødt til selv at indberette huslejeændringen, eventuelt ved hjælp fra pårørende eller værge. Dermed kommer Gladsaxe Kommune til at følge samme procedure som andre kommuner, der administreres af KAB.

Fremadrettet vil det fremgå af huslejevarslingen, at modtagere af boligstøtte selv skal indberette huslejeændringer til Udbetaling Danmark. Da dette ikke fremgår af de varslede huslejeændringer for 2023, har KAB omdelt et brev til samtlige berørte beboere i Gladsaxe Kommunes botilbud, ældre- og plejeboliger, hvor det fremgår, at modtagere af boligstøtte selv skal orientere Udbetaling Danmark, samt hvordan det gøres.

På Sundheds- og Rehabiliteringsudvalgets område er der fra 2023 varslet huslejeændring i alle ældre- og plejeboliger. Alle beboere har derfor modtaget et brev.

På Psykiatri- og Handicapudvalgets område er der fra 2023 varslet huslejeændring i følgende botilbud:

- Buddinge Hovedgade 111, 2860 Søborg
- Ellekilde, Elledalen 6-8, 2800 Kgs. Lyngby
- Kellersvej 6, 2800 Kgs. Lyngby
- Nybrogård, Nybrovej 333, 2800 Kgs. Lyngby

Alle beboere i de berørte botilbud har modtaget et brev. I øvrige botilbud er huslejen uændret.

Social- og Sundhedsforvaltningen forelægger sagen til orientering.

Punkt 6: Utilsigtede hændelser i Gladsaxe Kommune 2022

23-9-00.01.00-A00

Beslutning

Sagen blev forelagt til orientering.

Sagsfremstilling

Resumé

Social- og Sundhedsforvaltningen forelægger en årlig status på antallet af indrapporterede utilsigtede hændelser både i Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget og Psykiatri- og Handicapudvalget. I den forbindelse beskrives, hvilke forpligtelser kommunen har i relation til arbejdet med de utilsigtede hændelser. Det gælder både de overordnede nationale dessiner, men også hvordan vi konkret tilrettelægger arbejdet i forvaltningen og på vores enheder.

Desuden forelægges et eksempel på en eller flere hændelser, der har medvirket til læring, ændrede arbejdsgange eller anden forbedring af kvaliteten i plejen og behandlingen og derved patientsikkerheden, jf. Bilag 1.

Hvad er en utilsigtet hændelse?

Når noget går galt i sundhedsvæsenet, taler man om en utilsigtet hændelse. En utilsigtet hændelse er en begivenhed, som medfører skade eller risiko for skade for borgeren.

Hændelsen er utilsigtet, fordi de sundhedspersoner, der er involveret, ikke har til hensigt at skade andre. Utilsigtede hændelser kan ske, hvis der fx er mangler i procedurer, problemer med teknisk udstyr, uhensigtsmæssige forhold i tilrettelæggelse af arbejdet, misforståelser eller tab af information.

Siden september 2010 har sundhedspersoner i den kommunale sektor haft pligt til at rapportere utilsigtede hændelser til Styrelsen for Patientsikkerhed via Dansk Patient Sikkerheds Database (DPSD). Patienter og pårørende har kunnet rapportere på frivillig basis siden 01.09.2011.

Kategoriseringen af hændelserne

De utilsigtede hændelser kategoriseres efter alvorlighedsgraderne ingen skade, mild, moderat, alvorlig og dødelig.

Nedenfor beskrives kategorierne nærmere.

Værdier	Beskrivelse
Ingen skade	Ingen skade og derfor ikke behov for øget behandling eller øget plejeindsats.
Mild	Lettere forbigående skade uden behov for øget behandling eller øget plejeindsats.
Moderat	Forbigående skade, som medfører indlæggelse, behandling hos praktiserende læge eller øget plejeindsats.
Alvorlig	Permanent skade som medfører enten indlæggelse, behandling hos praktiserende læge, øget plejeindsats eller for indlagte patienter øget behandling. Eller anden skade, som kræver akut livreddende behandling.

Dødelig Hændelsen er medvirkende til, at borgeren dør.

Arbejdet med de utilsigtede hændelser

Arbejdet med og læringen af de utilsigtede hændelser er tostrengt:

- Dels skal medarbejderne indrapportere hændelserne.
- Dels skal der, på baggrund af de indrapporterede hændelser, arbejdes med at forbedre praksis.

Indrapporteringen - generelt

Rapporteringsordningen er fortrolig og ikke-sanktionerende. Det betyder blandt andet, at viden om rapportøren kun må gives videre til få udvalgte personer, som arbejder med patientsikkerhed, der hvor hændelsen er blevet indrapporteret. Behandlingen af de indrapporterede hændelser beskrives nedenfor.

For at sikre indrapporteringen af utilsigtede hændelser, er det vigtigt, at praksis kontinuerligt arbejder med at fastholde et tillidsfuldt miljø. Det skal være naturligt at tale om fejl, usikkerheder, tvivl og dilemmaer. På den måde kan medarbejderne trygt indrapportere hændelserne, og organisationen kan derved få den nødvendige viden om kvalitetsbrist, og få mulighed for at skabe læring og forbedrede arbejdsgange.

Indrapporterede hændelser - specifikt 2022

I nedenstående tabel ses alle utilsigtede indrapporteret for Gladsaxe Kommune i året 2022. De rapporterede hændelser fordeler sig på de enkelte afdelinger på følgende måde:

- 56,6 % vedrører Sundheds- og Rehabiliteringsafdelingen
- 39,0 % vedrører Psykiatri- og Handicapafdelingen
- 1,0 % vedrører Beskæftigelse- og Socialafdelingen
- 1,4 % vedrører Børne- og Kulturforvaltningen.

Tabel 1: Antal indrapporterede utilsigtede hændelser

	2020	2021	2022
Antal rapporter i alt	2.129	1.882	1.855
Fordelt på alvorlighed	antal (%)	antal (%)	antal (%)
- Ingen skade	1.558 (73,2)	1.222 (64,9)	833 (44,9)
- Mild skade	468 (22,0)	524 (27,8)	832 (44,8)
- Moderat skade	102 (4,8)	123 (6,5)	162 (8,7)
- Alvorlig skade	0 (0,0)	11 (0,6)	22 (1,2)
- Dødelig skade	1 (0,05)	2 (0,1)	6 (0,3)
Fordelt på type	antal (%)	antal (%)	antal (%)
- Medicinering	1.647 (77,4)	1.540 (81,8)	1461 (78,7)
- Borgeruheld	62 (2,9)	57 (3,0)	89 (4,8)
- Infektioner	32 (1,5)	19 (1,0)	26 (1,4)

- Overlevering af info. mm.	86 (4,0)	77 (4,1)	36 (1,9)
- Andet	302 (14,2)	189 (10,0)	243 (13,1)

Kilde: Udtræk fra Dansk Patientsikkerhedsdatabase

Langt størstedelen 78,7 % af hændelserne i Gladsaxe vedrører- som de foregående år - medicinering. Borgeruheld udgør 4,8 %, mens infektion, overlevering af information og "andet" i alt udgør 16,4%, jf. Tabel 1. Kategorien "andet" indeholder de hændelser, der ikke passer i øvrige kategorier.

Sagsbehandlingen – generelt

De indrapporterede hændelser gennemgås enkeltvis eller samlet af enten enhedens lokale tovholder for utilsigtede hændelser eller en af de to risikomanagere i Social-og Sundhedsforvaltningen. En risikomanager er overordnet ansvarlig for de utilsigtede hændelser i forvaltningen.

Sagsbehandling og lokal læring faciliteret af enhedens UTH tovholder

De hændelser, der er kategoriseret med alvorlighedsgraden ingen skade, mild eller moderat, behandles lokalt på enheden af tovholderen for utilsigtede hændelser i samarbejde med tilbuddets medarbejdere og leder. Tovholderen vil løbende holde øje med mønstre og inddrage medarbejdere og ledere fx i forhold til at teste nye idéer til forbedring af arbejdsgange og anden systematik til gavn for patientsikkerheden.

Sagsbehandling og tværgående læring faciliteret af risikomanageren

Når en hændelse kategoriseres med alvorlighedsgraden alvorlig eller dødelig afholdes der altid en hændelsesanalyse i fire trin:

1. Hvad skete der?
2. Hvordan kunne det ske?
3. Hvad har vi lært?
4. Hvad ændrer vi?

Her faciliterer risikomanageren analysen. Deltagere er den lokale tovholder, afdelings- og evt. enhedsleder, samt relevante medarbejdere fra flere vagtlag. Ved hændelser, der går på tværs af sektorer, kan der tages initiativ til at lave en tværsektoriel analyse. Her inviteres de øvrige instanser, der har været en del af borgerforløbet. Det kan fx være den udskrivende hospitalsafdeling, kommunens visitation og hjemmepleje.

Analysen skal belyse, hvad der gik galt, og hvilke forbedringer, der skal til for at organisationen kan undgå, at det sker igen. Analysen identificerer typisk en eller flere årsager til, at hændelsen er sket, og for hver årsag udarbejdes en handleplan, som skal mindske risikoen for, at en lignende hændelse sker fremover.

Utilsigtede hændelser det næste år

Forvaltningen vil fortsat arbejde systematisk med de indrapporterede hændelser, så hændelserne bidrager til ændrede forbedrede arbejdsgange til gavn for patientsikkerheden. Systematikken består blandt andet i at ensrette indrapporteringen, uddanne tovholderne, dagsordenssætte arbejdet med de utilsigtede hændelser og opfølgning på leder- og personalemøderne lokalt på enhederne. Ligesom der, når kvalitetsbrist er lokaliseret, arbejdes systematisk med at afprøve nye arbejdsgange. Arbejdet skal både bidrage til at udvikle kvaliteten for borgerne og samtidig bidrage til at skabe et arbejdsmiljø, hvor der er tillid og mod til at indrapportere de utilsigtede hændelser, så kvalitetsudviklingen og læring hele tiden er i fokus.

Social- og Sundhedsforvaltningen forelægger sagen til orientering.

Relateret behandling

Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget 19.05.2022, punkt 11

Punkt 7: Brug af pyjamas i nattevagter på demensområdet

23-5-00.15.00-A00

Beslutning

Sagen blev forelagt til orientering.

Sagsfremstilling

Resumé

Social- og Sundhedsforvaltningen har undersøgt, hvorvidt brugen af pyjamas i nattevagter på plejehjem i Gladsaxe Kommune kan have gavnlig virkning på beboernes døgnrytme, og hvad det i så fald vil koste at etablere. Social- og Sundhedsforvaltningen orienterer på den baggrund om, at Hundested Plejecenter oplever, at beboere med demens har fået en bedre og mere sammenhængende søvn efter, at nattevagterne er begyndt at bære pyjamas. Såfremt et lignende tiltag implementeres i Gladsaxe Kommune, forventes det, at udgifterne kan afholdes indenfor den nuværende økonomiske ramme.

Forvaltningen forelægger i denne udvalgssag en orientering om brugen af pyjamas i nattevagter på demensområdet.

Baggrund

Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget har 24.01.2023, punkt 1, godkendt medlemsforslag fra Socialdemokratiet (A). Socialdemokratiet har i forslaget bedt forvaltningen om at undersøge, hvorvidt brugen af pyjamas i nattevagter på plejehjem i Gladsaxe Kommune kan have gavnlig virkning på beboernes døgnrytme, og hvad det i så fald vil koste at etablere.

Socialdemokratiet stiller forslaget, fordi partiet er blevet opmærksom på, at flere plejehjem i Danmark har indført særlige tiltag som natbelysning og nattevagter i pyjamas. Tiltagene er indført med det formål at styrke beboernes fornemmelse af, at det er nat, og at de derfor bedre kan falde i søvn igen, hvis de skulle vågne.

Socialdemokratiet har hertil bedt forvaltningen om at undersøge, om lysdæmpning om natten - og eventuelt andre tilsvarende tiltag - også kan have en gavnlig virkning på døgnrytme. Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget forelægges derfor i en separat udvalgssag en orientering om brugen af døgnrytmelys på demensområdet, jf. Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget 25.05.2023, punkt 8.

Forvaltningen vurderer, at der allerede eksisterer forskellige tiltag, som understøtter døgnrytmen blandt beboerne på demensområdet. Der planlægges blandt andet aktiviteter og ophold udenfor i naturligt lys, og de steder, hvor det er teknisk muligt, sænkes belysningen på fællesarealerne om natten. Tilgangen til beboerne tager udgangspunkt i den personcentrerede omsorg, hvorfor plejen tilpasses den enkelte beboers unikke personlighed. Derfor er det forskelligt fra person til person, hvordan medarbejderne bedst understøtter en naturlig døgnrytme. Nogle beboere er natmennesker og trives godt med at være vågne om natten. I sådanne situationer understøttes i stedet det søvnmønster, som personen har været vant til igennem hele sit liv.

Anvendelsen af spejling på demensområdet

Det kendetegner mennesker med demenssygdom, at de kognitive evner er svækkede, og derfor kan det være nødvendigt at anvende mere end sproglig kommunikation. For eksempel kommunikation som taler til personens følelser og sanser. Af den grund bruges spejling ofte til at vise mennesker med demens, hvordan de skal forstå den kontekst, de befinder sig i. En velkendt form for spejling er det pædagogiske måltid, hvor personalet sætter sig ned og spiser med beboerne, og herved fortæller de med deres krop og adfærd, at der skal spises.

Mennesker med demens har ofte alvorlige søvn- og døgnrytmeforstyrrelser, hvilket kan betyde, at de står op mange gange om natten og tror, det er morgen. Spejling, der tydeligt signalerer, at det er nat, og der skal soves, kan derfor understøtte døgnrytmen. I Holland er det afprøvet med succes på flere plejehjem, at personalet spejler tiden på døgnet overfor beboerne ved at iføre sig pyjamas om natten. Ideen med at iklæde nattevagter i pyjamas kommer oprindeligt fra den Hollandske Alzheimersforening.

Erfaringer med pyjamas i nattevagter fra Hundested Kommune

Hundested Plejecenter er blevet inspireret af de succesfulde forsøg fra Holland, og har indkøbt pyjamas til nattevagterne på demensafsnittet. Det har ifølge plejeboligheden selv givet mærkbare resultater. Både medarbejdere og ledelse oplever, at beboerne har fået en bedre og mere sammenhængende søvn, efter det nye tiltag er indført.

Hundested plejecenter havde førhen erfaring med, at flere beboere stod op om natten og efterfølgende var svære at hjælpe tilbage i seng. Når nattevagter er iklædt pyjamas, så spejles det imidlertid med påklædning, hvad tid på døgnet det er. Samtidig er det en del af det natlige møde med beboeren, at nattevagten gaber og strækker sig, og hermed kommunikerer personalet også med kropssprog, hvad tid på døgnet det er. Det er erfaringen i Hundested, at beboeren herved bliver i stand til hurtigt at aflæse, at det er nat, og derfor går i seng igen.

I Hundested er det personalegruppen, der har ønsket at indføre tiltaget med pyjamas i nattevagter på demensområdet. Ledelsen på plejecentret fremhæver, at det har hjulpet implementeringen på vej, idet et sådant tiltag - hvis det var besluttet af ledelsen - kunne have mødt modstand blandt personalet, fordi det kan opleves lidt grænseoverskridende at gå på arbejde i en pyjamas.

Opmærksomhedspunkter ved indførelsen af pyjamas i nattevagter

Forvaltningen gør opmærksom på, at der er to forhold i Gladsaxe Kommune, der adskiller sig væsentlig fra Hundested Kommune, hvor nattevagter i dag bærer pyjamas på demensområdet.

For det første er det besluttet i Gladsaxe Kommune, at personalet på hele plejeboligområdet bærer deres eget private tøj, når de er på arbejde, jf. Seniorudvalget 14.12.2017, punkt 72. Formålet er at styrke fornemmelsen af hjemlige og trygge rammer hos beboerne. Da der ikke længere stilles uniform og vaskeordning til rådighed, er der i stedet indgået aftale om beklædningsgodtgørelse, der betyder, at personalet betales for at bruge og vaske sit eget tøj. Indfører kommunen pyjamas i nattevagter på demensområdet, svarer det til at genindføre uniformer på plejeboligområdet, hvilket vil bryde med den politiske beslutning om, at personalet bærer privat og dagligdagstøj, når de går på arbejde.

For det andet er ønsket om at bære pyjamas i nattevagter båret frem af medarbejdersiden i Hundested Kommune. Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget givet udtryk for at ønske at høre, hvad kommunens medarbejdere vil synes om at bære pyjamas i nattevagter.

Bemærkninger fra medarbejderudvalget i Sundhed og Rehabilitering

Forvaltningen har 18.04.2023 hørt Sundheds- og Rehabiliteringsafdelingens medarbejderudvalg (SR-MED). SR-MED har indgivet følgende bemærkninger fra henholdsvis medarbejder- og ledelsessiden:

- Medarbejdersiden påpeger, at der er skiftende vagter på demensområdet i Gladsaxe Kommune, hvilket betyder, at det faste personale både arbejder i dag-, aften- og nattevagter.
- Medarbejdersiden forslår, at det drøftes, hvilken slags tøj nattevagterne arbejder i. Et alternativt til pyjamas kan være, at personalet bærer mere afslappet tøj om natten. Og hvis nattevagten samtidig er opmærksom på at bruge

kropssprog til at signalere overfor beboerne, at der er nat - for eksempel ved at gabe og strækker sig - så kan der måske opnås de samme resultater som i Hundested Kommune.

- Ledersiden påpeger, at indførelsen af pyjamas i nattevagter kan have negative konsekvenser for arbejdsmiljøet, hvis personalet ikke bryder sig om at gå i pyjamas på deres arbejdsplads. På Bakkegården har personalet eksplicit givet udtryk for, at de ikke ønsker at arbejde i nattøj.
- Ledersiden stiller spørgsmålstejn ved, hvordan det skal håndteres, hvis der er brug for at indkalde natvikarer til en afdeling, hvor det faste personale bærer pyjamas.
- Ledersiden henviser til det politiske ønske om regelforenkling, og forslår, at brugen af pyjamas i nattevagter indføres som en mulighed fremfor en regel. På den måde kan den enkelte enhed og personalet selv vurdere, om tiltaget kan have en gavnlig virkning på netop de beboere, der bor der.
- I stedet for at beslutte, at der skal bæres pyjamas i nattevagter, så forslår ledersiden, at personalet spørges, om de er interesseret i at teste brugen af pyjamas i nattevagter. En frivillig forsøgsordning kan derefter igangsættes, hvis nogen af nattevagterne gerne vil teste tiltaget.
- Ledersiden påpeger, at der allerede eksisterer pædagogiske tiltag, der retter sig imod beboere, som vågner om natten. Det er erfaringen, at det skaber ro hos beboer, der er vågnet, hvis nattevagten for eksempel tager en snak med beboeren eller tilbyder en kop te og en mad. Fordi der allerede er arbejdsgange rettet imod at skabe ro om natten, så sættes der spørgsmål om yderligere effekt ved pyjamas i nattevagter.

Økonomi

I Hundested Kommune har arbejdspladsen indkøbt tre pyjamas' i H&M til hver af nattevagterne. Såfremt indkøb af pyjamas håndteres på samme måde i Gladsaxe Kommune, forventer forvaltningen, at udgifterne kan afholdes indenfor den nuværende økonomiske ramme.

Social- og Sundhedsforvaltningen forelægger sagen til orientering.

Relateret behandling

Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget 24.01.2023, punkt 1

Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget 25.05.2023, punkt 8

Seniorudvalget 14.12.2017, punkt 72

Punkt 8: Brug af døgnrytmelys på demensområdet

23-5-00.15.00-A00

Beslutning

Sagen blev forelagt til orientering.

Sagsfremstilling

Resumé

Social- og Sundhedsforvaltningen har undersøgt, hvorvidt etableringen af natbelysning på plejehjem i Gladsaxe Kommune kan have gavnlig virkning på beboernes døgnrytme, og hvad det i så fald vil koste at etablere. Forvaltningen forelægger på den baggrund en orientering om positive erfaringer med døgnrytmelys på plejeboligområdet i København og Aarhus Kommuner. Med udgangspunkt i prisberegninger fra de to kommuner vurderer forvaltningen, at det vil koste omkring 4,1 mio. kr. at etablere døgnrytmelys på demensboligområdet i Gladsaxe Kommune.

Forvaltningen forelægger i denne udvalgssag en orientering om brugen af døgnrytmelys på demensområdet.

Baggrund

Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget har 24.01.2023, punkt 1, godkendt medlemsforslag fra Socialdemokratiet (A). Socialdemokratiet har i forslaget bedt om at forvaltningen undersøge, hvorvidt etableringen af natbelysning på plejehjem i Gladsaxe Kommune kan have gavnlig virkning på beboernes døgnrytme, og hvad det i så fald vil koste at etablere.

Socialdemokratiet stiller forslaget, fordi partiet er blevet opmærksom på, at flere plejehjem i Danmark har indført særlige tiltag som natbelysning og nattevagter i pyjamas. Tiltagene er indført med det formål at styrke beboernes fornemmelse af, at det er nat, og at de derfor bedre kan falde i søvn igen, hvis de skulle vågne.

Socialdemokratiet har hertil bedt forvaltningen om at undersøge, om brugen af pyjamas i nattevagter - og eventuelt andre tilsvarende tiltag - også kan have en gavnlig virkning på døgnrytme. Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget forelægges derfor i en separat udvalgssag en orientering om brugen af pyjamas i nattevagter, jf. Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget 25.05.2013, punkt 7.

Forvaltningen vurderer, at der allerede eksisterer forskellige tiltag, som understøtter døgnrytmen blandt beboerne på demensområdet. Der planlægges blandt andet aktiviteter og ophold udenfor i naturligt lys, og de steder, hvor det er teknisk muligt, sænkes belysningen på fællesarealerne om natten. Tilgangen til beboerne tager udgangspunkt den personcentrerede omsorg, hvorfor plejen tilpasses den enkelte beboers unikke personlighed. Derfor er det forskelligt fra person til person, hvordan medarbejderne bedst understøtter en naturlig døgnrytme. Nogle beboere er natmennesker og trives godt med at være vågne om natten. I sådanne situationer understøttes i stedet det søvn mønster, som personen har været vant til igennem hele sit liv.

Lysets betydning for personer med demens

Dagslys har betydning for trivsel og sundhed hos personer med demens. Det peger både ældre og nyere forskning på. Lysets betydning for trivsel og sundhed hænger blandt andet sammen med, at lys stimulerer døgnrytme, så personen er vågen og frisk om dagen og sover godt om natten. Og netop blandt mennesker med demens, som udgør en stor del af beboerne i kommunens plejeboliger, lider mange af søvn- og døgnrytme forstyrrelser.

Årsagen til at lys påvirker døgnrytme er, at dagslys og mørke henholdsvis hæmmer og fremmer produktionen af 'søvnhormonet' melatonin. Derfor kræver en god døgnrytme en masse lys om morgenen og mindre lys om aftenen, hvorved man kan føle sig træt, falde i søvn og få en god nattesøvn. At lyssætte for ældre med demens handler derfor ikke alene om at understøtte det ældre syn, men i lige så høj grad om at stimulere døgnrytmen. Og brugen af såkaldt døgnrytmelys kan understøtte en god søvnrytme. Døgnrytmelyset udvikler sig i farve og intensitet i løbet af døgnet og følger det naturlige lys, hvorved den naturlige døgnrytme understøttes.

Erfaringer med brugen af døgnrytmelys i Aarhus og København og Gladsaxe

Forvaltningen forelægger erfaringer med brugen af døgnrytmelys fra Aarhus og København Kommuner samt fra Kildegårdens midlertidige pladser.

Døgnrytmelys i Aarhus og København Kommuner

Helt nye erfaringer med døgnrytmelys fra plejehjem i Aarhus og København Kommuner viser, at den særlige belysning har positiv indflydelse på beboernes søvnkvalitet, døgnrytme og trivsel. Lamperne er sat op på de ældres værelser og på plejehjemmets gange, og det har en lidt anden tone og styrke, end indendørslys normalt har. Og lyset bliver automatisk skruet op og ned i takt med døgnet, og det ligner dermed det lys, der er udenfor. Efter installationen af døgnrytmelyset oplever personalet blandt andet, at beboere, der før var urolige om natten, er blevet roligere og har fået en bedre og mere naturlig nattesøvn.

Lamperne, der skaber døgnrytmelyset på de to plejehjem i Aarhus og København, er blevet til i et udviklingssamarbejde med de to belysningsfirmaer Belid Lighting & Lyhne Design med det formål at ramme de specifikke belysningsbehov, der ses hos plejhjemsbeboere.

Sundheds- og omsorgsborgmester i Københavns Kommune Sisse Marie Welling (SF) udtaler til DR Nyhederne, at der - på trods af de positive erfaringer med døgnrytmelyset - ikke er penge til at udskifte belysningen på hele plejeboligområdet med det samme. Realistisk set vil døgnbelysningen først installeres i takt med, at den eksisterende belysning skal udskiftes, eller når der bygges nye plejehjem i København. Borgmesteren forklarer det med, at den politiske førsteprioritet på ældreområdet er at skaffe nok uddannet personale. Udtalelsen blev bragt af DR i artiklen 'Særligt lys giver bedre søvn og humør på plejehjem' af 12.04.2023.

Døgnrytmelys på Kildegårdens midlertidige pladser

På Kildegårdens midlertidige pladser har der siden 2020 været fastinstalleret automatisk døgnrytmelys i gangarealer, køkken og opholdsstuer på to afdelinger. Lyset stiger og falder i styrke i takt med tidspunktet på døgnet, hvilket blandt andet betyder, at belysningen er helt svag om natten.

Der er ikke foretaget en systematisk erfaringsopsamling i forhold til brugen af belysningen, og derfor kan forvaltningen ikke oplyse, hvorvidt lyset understøtter døgnrytmen hos de borgere med demens, som bliver indskrevet på afdelingerne. Kildegårdens medarbejdere oplever imidlertid, at lyset bidrager til, at de kan opretholde en almindelig døgnrytme, idet lyset er sænket om natten.

Døgnrytmelyset kostede 0,6 mio. kr., ved installationen på Kildegården i forbindelse med udmøntning af pulje til øget indsats for borgere med demens, jf. Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget 19.06.2019, punkt 4.

Pris for etablering af døgnrytmelys

Med udgangspunkt i priserfaringerne fra innovationssamarbejdet i København og Aarhus Kommuner vurderer forvaltningen, at der skal forventes en gennemsnitlig pris pr. demensbolig inkl. fællesarealer på omkring 25.000 kr. I alt vil det derfor koste 4,1 mio. kr. at etablere døgnrytmelys i samtlige 108 boliger på Bakkegården og 56 boliger på Rosenlunds demensafsnit.

I prisberegningerne fra København og Aarhus Kommuner er døgnrytmelys til personer med svære søvn- og døgnrytmeforstyrrelser den dyreste form for lyssætning. Og fordi personer med demens ofte har en nedbrudt tidsfornemmelse og dermed søvn- og døgnrytmeforstyrrelser, skal der afsættes betydelig flere midler til at etablere effektivt døgnrytmelys på demensområdet end på det somatiske område. Dertil skal der tages højde for, at det på demensområdet kan vise sig mest hensigtsmæssigt at lamperne er fastinstalleret i væg og loft. Til sammenligning bestod lyssætningen i København og Aarhus af både flytbare og fastmonterede lamper. Projektet i Gladsaxe kan derfor vise sig at blive enten billigere eller dyrere end forventet.

Social- og Sundhedsforvaltningen forelægger sagen til orientering.

Relateret behandling

Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget 24.01.2023, punkt 1

Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget 19.06.2019, punkt 4

Sundheds- og Rehabiliteringsudvalget 25.05.2023, punkt 7

Punkt 9: Mundtlige meddelelser

21-156948-00.00.00-A00

Meddelelse

Forvaltningen orienterede om, at Gladsaxe Kommune går med i et fællesoffentligt skaleringsprojekt på inkontinensområdet i samarbejde med bl.a. Aalborg og Aarhus Kommuner, Center for Offentlig-Privat Innovation (CO-PI) og Danish Life Science Cluster.

Hensigten er at skabe volumen blandt de offentlige indkøbere, udarbejde en fælles behovsafklaring og beskrivelse og inspirere markedet til at udvikle nye løsninger til gavn for borgerne.

Punkt 10: Lukket:

21-156948-00.00.00-A00

Punkt 11: Godkendelse

21-156948-00.00.00-A00

Beslutning

Godkendt.